Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1390 ԹԻՒ ՀԱՅՈՑ 4380 ՆԱԽԱՍԱՐԴ 12 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 22 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 (Ն. Տ.) 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1888 26 ԶԻԼՀԻՃԱՆ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՐ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԿԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԳԱԶԱԹԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահկան արժէք	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » եւ տեղական թղթատարով տարեկան » »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական թղթատարով վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան ֆրանք	58
» » վեցամսեայ »	26

Դուրս ղրկուած յրատարաց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ յարուցեր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 22 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՒԷՐ Ի ՊԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԼԵՒՈՆ ԺԳ ՊԱՊԻՆ
ԱՌ ՀԱՅ ԱԶԳ

ԿՈՆԴԱԿ ՀՈՒՄԱՅ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ ԱՌ Տ. ԱԶԱՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆ ԵՒ ԱՌ ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԿՂԵՐՆ

Մեր Գ. յօդուածը կնքեցինք սա հարցմամբ. «Մե՞ք՝ չորս միլիոն Հայե՞ր՝ պէտք է միանանք Տ. Ազարեան Պատրիարքին իշխանութեան ներքև գըտնուող 50 կամ 60 հազար Հայ-Հռոմէականաց հետ, թէ մեր ազգային-եկեղեցական միութենէն անջատեալ եղբարք պէտք է միանան մեզ հետ.»

Այսպիսի հարցում մը առաջարկելը դան դուռեալ է գրեթէ. Ոչ չգիտ որ յանուն եկեղեցական միութեան, որուն այնչափ փափաքող կ'երեւի Տ. Ազարեան գերապայծառ, եթէ զոհողութիւն մ'ընել պէտք է, այնպիսի զոհողութիւն մեր Հայ-Հռոմէական եղբարց կողմէ կ'ակնկալուի քան թէ մեր կողմէ. Մարդ ո՛րչափ միամիտ պէտք է լինի՝ փարկեան մը հաւատալու համար թէ չորս միլիոն համբուող և զանազան Տէրութեանց հպատակ գտնուող պատմական Ազգ մը իւր զանազան Աթոռներով, իւր եկեղեցական և աշխարհական դասերով և իւր ուսեալ և անուս տարրերով կարող է միահաղոյն դաւանութիւն և եկեղեցի փոխել մէկ խօսքով. Ազարեան գերապայծառ ինքներս, իւր ծանօթ սրամտութեամբ, անշուշտ հաւոզուած է այս անհնարութեան, և իւր բոլոր ճգունը և թերեւս իւր խորհրդով Հռոմէ եկած այս կոնդակ նպատակ ունին լոկ մաս մը Հայերը ևս զատել հայ եկեղեցւոյ ծոցէն, այնպէս որ կարող ենք հաստատել՝ առանց հերքման երկիւղի՝ թէ Լեւոն ԺԳ.ի և Տ. Ազարեան Պատրիարքին դիտած նպատակէտը՝ մեզ նկատմամբ՝ ո՛չ թէ մեր եկեղեցական միութիւնն է, այլ անգամ մը մեր մէջ մտած դժբախտ հերձուածի մը տարածումն, երկպառակութեան մը սատակումն և բացուած խրամատի կամ ճեղքուածի մ'ընդլայնումն, ի մեծագոյն վնաս Հայ եկեղեցւոյ. Մ՚ուրիշ բառն երբեք ասէք աւելի չէր նշանակած անմիութիւն, և յանուն սիրոյ և խաղաղութեան երբեք աւելի ակներև հնարք մը չէր փորձուած ատելութիւն և խռովութիւն յառաջ բերելու.

Ժամանակ է որ այս հնարքը նշաւակուի. Հայ Ազգին միութիւն կը բարոզուի, և փնտռուածն է անմիութիւն. Օսմ. Տէրութեան կ'ըսուի թէ «Հայերը՝ կաթոլիկ լինելով՝ ՈՒԼԷ հաւատարիմ չեն Օսմ. Տէրութեան. Բայց անշուշտ մեզմէ ՈՒԼԷ հաւատարիմ չեն, և չեն կրնար լինել. Ստութիւն, զրպարտութիւն եւեթ կ'ըսէ այն պապական դործակալն որ աշխատի կառավարական ակմբոց մէջ այս ճշմարտութեան հակառակ կարծիք մը ծաւալել ի գլուխ թիւն իւր էրէսկոպոսին.

Հայաստանեայց մայրենի Եկեղեցւոյ ծոցն հրաւիրելու համար մեր Հռոմէական եղբայրներ, մեք այս տեսակ խաբէութեանց դիմելու պէտք չունինք. Այսպիսի հրաւէր մ'ուղղելով իրենց՝ Օսմ. Տէրութեան աշակցութիւնն ստանալու յուսով չենք փորձեր իրենց հաւատարմութիւնը կասկածելի ցուցնել Տէրութեան. Ո՛ և իցէ քաղաքական պաշտպանութեան ստապատիր խոստումներ ալ չունինք իրենց տալու, հրաւիրելու համար զիրենք մեր ազգային եւ եղբայրական բաղմադարեան միութեան. որովհետեւ Օսմ. Տէրութեան հայրական պաշտպանութիւնը մեր ամենուս բաւ է լիովին. Բա՛ն մը միայն կրնանք խոստանալ իրենց, և այն բանն ամէն բան կ'արժէ անշուշտ ամէն Հայու համար. Բա՛ն մը միայն կրնանք խոստանալ իրենց, եւ այն բանն Լեւոն ԺԳ և Տ. Ազարեան գերապայծառ ի զուր կը խոստանան. եթէ վերադառնան ի ծոց մայրենի եկեղեցւոյ, կրնանք մեր հայ-հռոմէական եղբարց խոստանալ ազգային-եկեղեցական լիակատար միութիւն, որոյ միակ գործնական և հնարաւոր միջոցն է մեր ազգային-եկեղեցական միութենէն բաժանեալ փոքր հատուածին վերադարձն առ այդ սուրբ և նուիրական փարախ. Այս փոխադարձ հրաւէրով, այս ճշմարտապէս ազգասիրական և քրիստոնէական հրաւէրով պարտի պատասխանել մեր կղեր Հռոմայ Պապին վերջին կոնդակին. Մեր Պատրիարքարան իրեն սկզբունք պէտք է դնէ յետ այսորիկ անթերի կատարել պարտաւորութիւն մը զոր ցարդ դժբախտապէս թերի թողած է յոյժ. —Պէտք է ամէն պատեհ առթիւ յիշեցնել մեր բաժանեալ եղբարց թէ ճշմարիտ միութիւնն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ծոցին մէջ միայն կարելի է. Հայ Առաջնորդներն և Հայ քաղաքիչներն ալ բանիւ և գործով պատուաւորապէս պէտք է ջանան ո՛չ միայն Հայ Եկեղեցին պաշտպանելու էրէսկոպոսի խաբէական ձեռնարկներուն դէմ, այլ և մեր անջատեալ եղբայրները սիրաշահելու, համոզելու և մայրենի Եկեղեցւոյն և դարաւոր ազգութեան ծոցը վերադարձնելու. Կը յուսանք թէ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսն եւս, ինկատառնլով այս փափուկ և կենսական խնդիր, իրենց յայտ մասին աննահանջելի պարտաւորութիւնները կը յիշեցնէ մեր եկեղեցականութեան.

* * *

Բայց երբ մեր բաժանեալ եղբայրները մեզ հետ միանալու հրաւիրենք, կան բարեմիտ հռոմէադաւաններ որք խղճմտութիւններ կ'ունենան. կը կարծեն թէ Պապին յարեալ մնալով մեր նախնեաց աւանդութեան յարեալ կը մնան. որովհետեւ, կ'ըսեն, մեր նախնիք ալ հռոմէադաւան էին. Հայ-հռոմէական կղերին ճարտարութեան մեծ ապացոյց մ'է որ այսչափ անտեղի կարծիք մը կարող եղած է անչափ հաստատապէս տպաւորել իւր ժողովրդեան մտաց մէջ. Այդ դաղափարիդ ի հաստատութիւն յիշուած առաջին իրողութիւնն, որ միանդամայն Լեւոն ԺԳ ի կոնդակին «պատմական» փաստերուն առաջինը կը կազմէ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին Տրդատ Թագաւորին հետ Հռոմ երթալուն պատմութիւնն է. Մեր Ա. յօդուածին մէջ տրուած խոստման համեմատ, այս և յարակից պատմական փաստերը կ'ուզենք համառօտիւ քննել, ցուցնելու համար թէ ո՛րպիսի խաբէական հնարքներու վրայ հաստատուած է հայ ազգին երբեմն պապական լինելուն անհեթեթ դաղափարը.

* * *

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՍԵՂԲԵՍՏՐՈՍԵԱՆ ԱՌԱՍՊԵԼԻՆ ԵՒ ԴԱՇԱՆՑ ԹՂԹՈՑՆ

Կը պատմուի թէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Դ. դարուն սկիզբները Տրդատ Թագաւորին հետ Հռոմ գացեր է, ուր Լուսաւորիչն հպատակութիւն յայտներ է Սեղբեստրոս Պապին, և այս առթիւ երկոքին Վեհապետք Տրդատ և Կոստանդիանոս, որք նոր քրիստոնէութիւն ընդունած էին, և երկոքին Հարաւպետք յօրիներ են ընդարձակ դաշնադրութիւն մը կամ՝ Դաշանց Թուղթ մը, որ կը հաստատէ գոյացեալ կրօնական և քաղաքական համաձայնութիւնը. Բերայի Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյն մէջ կայ պատկեր մը, որ կը ցուցնէ Սեղբեստրոս Պապին և Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին գիրկընդխառնումն, և զայդ պատկեր մատնանիշ ընելով, Տ. Ազարեան գերապայծառն՝ Հակահաստնանեանց միացմանն առթիւ արտասանած ճառին մէջ՝ յոյս կը յայտներ թէ օր մը ամբողջ Հայ ազգն այնպիսի գիրկընդխառնումով մը պիտի միանայ Հռոմայ եկեղեցւոյն հետ.

Նախ սա գիտել տանք թէ, մինչեւ իսկ եթէ ստոյգ ընդունինք Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին Հռոմ երթալն և Դաշանց Թղթոյն յօրինումը, չի հետեւիր թէ Հայք Հռոմէական եղած են անցեալն մէջ, կամ պէտք է լինին ներկային մէջ. Զայդ պատմութիւն և զայդ Թուղթ վաւերական ընդունած են շատ Լուսաւորչականներ որք սակայն Հռոմէադաւան չէին երբեք, և, օրինակի համար, Տ. Մատթէոս Կաթողիկոս այդ պատմութեան և այդ Թղթին ջատագովութիւնը գրած է 1862ին ի Մոսքուա տպեալ Ճոռոգ հանդիսին մէջ. բայց կարծենք պէտք չկայ յիշեցնելու թէ Տ. Մատթէոս Կաթողիկոս պապական չէր.

Մեք ուրիշ տեսակ փաստեր ունինք յայտագոյց նախնի և արդի անկախութեան Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ. Մեք կ'ըսենք թէ Հայ Ազգը քրիստոնէութիւնն Հռոմէ չընդունեց. Մեք կ'ըսենք թէ մեր Հայրապետք իրենց ձեռնադրութիւնն և դաւանանքը Պապերէն չստացան. Մեք կ'ըսենք թէ՝ առաջին Տիեզերական Ժողովոց գծած սահմաններուն մէջ՝ Հայաստան երբեք բաժին չունկաւ Հռոմայ եկեղեցւոյն, այլ Անկախ ճանչուեցաւ եկեղեցական տեսակետով. Մեք կ'ըսենք նաև թէ մեր եկեղեցւոյ հիմնադիրը եղան Ս. Թադէոս և Ս. Բարթուղիմէոս Առաքեալք, որոց ուղղակի յաջորդն եղաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ. Մեք կ'ըսենք թէ Քրիստոնէութեան այս առաջին դարուց մէջ Պապութիւնը չուներ տիեզերական տիրապետութեան արդի յաւակնութիւններն, որք Քաղկեդոնի Ժողովէն ետքն սկսան երեւիլ քիչ քիչ, և հետեւապէս, Դ. դարուն սկիզբներն Հռոմայ եկեղեցւոյն «հպատակելու» խնդիր չկար. Մեք կ'ըսենք նաեւ որ եթէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին իւր ձեռնադրութիւն կեսարիոյ յոյն Մետրապոլտէն առնլուն հակառակ Հայ եկեղեցին հըպատակ չդարձ յունական եկեղեցւոյն, նոր առաքելաշնորհ Հայրապետին ի Հռոմ ուղեւորութեամբ Հայ եկեղեցին Հռոմայ եկեղեցւոյն հպատակած չի կրնար լինել, և այլն, և այլն.

Այս կարգի փաստերու առջեւ անշուշտ յօդս կը ցնդին Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին ի Հռոմ ուղեւորութենէն հանուած տարօրինակ եղրակացութիւնք. Բայց տեսնենք թէ ստոյգ են այդ ուղեւորութեան մասին զրուցուածները.

2. Քանի որ այս պատմութեան անբաժանելի մասը կը կազմէ Դաշանց Թուղթը, կ'ուզենք նախ և յառաջ զայն ի մէջ բերել. Բայց ա՛յնչափ ընդարձակ է որ Աբեւելի մէջ 900 տողէ աւելի կրնայ դրաւել. Հետաքրքիրը կրնան անոր ամբողջութիւնը գտնել Շահնազարեան կարապետ վարդապետին 1862ին հրատարակած Դաշանց Թղթոյ բնագրին և նիւթոյն անուն յոյժ հմտալից դրքոյկին մէջ, որ Լեւոն ԺԳի կոնդակաւ յուզուած արդի խընդրոյն նկատմամբ ամենամեծ կարեւորութիւն ունի(*). Դաշանց Թուղթ ըսուածն, որ իբր թէ Դ. դարուն մէջ Ագաթանգեղոսի պէս ոսկեղինիկ դրչէ մը ելեր է, ստորին դրաբարով յօրինուած ծաղրելի դրութիւն մ'է, յորում կը վրխտան թրքերէն, թաթարերէն, արաբերէն, պարսկերէն և մինչեւ իսկ ֆրանսերէն բառեր և Դ. դարուն ո՛չ նուազ անծանօթ ռամկաբանութիւններ. Եւ որ ծանրագոյնն է, կը վխտան պատմական խոշոր սխալներ, որոց վրայ գաղափար մը տալու համար, ի մէջ կը բերենք Շահնազարեան վարդապետին յօրինած հետեւեալ հակիրճ նկարագիրը.

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ԴԱՇԱՆՑ ԹՂԹՈՑՆ

«Այս կարծեցեալ Դաշնագիրը կ'սկսի նախ յոգնակի թուով, յանուն Ամենատուրբ Երրորդութեան, իբր կապակցական. քիչ մը վարը Եւսեբիոս պապը Սեղբեստրոս կոչեալ (որ յայտնի վրիպակ է). ապա Տրդատայ եւ Լուսաւորչի Հռոմ երթալու պատմութիւնը կընէ. անկէ ետքը անոնց ուխտագնացութիւնները, խրախճանքը եւ կոչունքը. ապէ կը ցանկէ յանցաւորաց ազատութիւն տալուն. ապա Աստուծոյն յիշատակութիւնը կընէ (որ դեռ չէր գտնուեր), Քրիստոսի արիւնը մեջտեղ տեղ կը վարէ, եւ հեթանոսութեան օրէնքը կհաստատէ, այսինքն զոյրելին սիրել եւ զատելին ատել. նոյնան տապանի չինութեան պատմութիւնը կընէ, Սագատան եւ Դելմատան Հռոմայեցւոց երկիր կդարձունէ, (որոց երբէք Հռոմայեցիք չտրեցին), զՏրդատ բոլոր Ասիոյ եւ տիեզերաց թագաւոր կկարդէ (որոր նշանաբեցն անդամ Պատմութեան մէջ չկայ), Դարբանդ Հռոմայեցւոց տակը կդնէ (որ Արաբա՛ց օրովը այս անունը առաւ, այսինքն Դաշանց Թուղթն իբր թէ Տրդատի հետ կնքող Կոստանտիանոսէն 350 տարի ետքը), Տրդատայ որդի Խոսրովը օտար ծիսով մը Կոստանտիանոսի որդւով կը պսակուի, Բեթհեղեմ քաղաքը և Կապպադովկիա Տրդատայ կոյս. Հոս յոգնակն եզակիի փոխուելովը, տեսիլք եւ յայտնութիւններ կպատմէ, (թերեւս Կոստանտիանոս յանկարծ մարգարէական հոգի առնելով), Արշակունեաց անկումը, Հայոց գերութիւնը կգուշակէ, անոնց փրկութիւն կը խոստանայ իր ժառանգներէն (որոնք հակառակը ըրին), Լուսաւորչի Հռոմ գոյութիւն հրաշքը կը պատմէ պատուելոց վերայ. Կապիտոլիոնի մէջ վիշապ մը կսպանէ Սեղբեստրոս, հատ մըն ալ Տրդատ կսպանէ մեղրերուի մը հետ (որ այն ատենը Հռոմ տեսնուած չէ), զոր և Կոստանտիանոսին իբրեւ թիւնահալած թիւրախէս կընծայէ. Կոստանտիանոս ալ Տրդատայ կպարգեւէ Երուսաղէմն Հելենէի ձեռամբ բերուած խաչախայտը (որ 10 տարի ետքը գտնուեցաւ). ապա Լուսաւորչի չարչարանաց պատմութիւնը կսկսի. Տրդատայ սիրահարութիւնը կը պատմէ Կոստանտիանոսի քեռ գստեր հետ. անոր խոզ դառնալը, բժշկուիլը, հատաւոր, Հայաստանի մեհենից քակտումը, դեւերու Կապպադովկիոյ ծովի հարաւակողմը Հայաստանէն փախչիլը, (երանի՜ թէ իր խելքի ցնդելն ալ հոս յիշէր), Վրաց հաւատալը, Տրդատայ ճօպանաձիգ մենամարտութիւնը, (որ Հռոմէն դառնալէ՝ նոյեայ եղաւ), Կոստանտիանոսի Դանուբ գետի ձախ կողմն ըրած կռիւը եւ հոն Լուսեղէն խաչ տեսնելը, (այս երեւումի Տիրեր գետի վրան և Հռոմայ մօտերը եղաւ), Կոստանտիանոսի զբրիստոնեայս հալածելը, անոր բորոտիլը, Սեղբեստրոսէն Լուսաւորչիլը, (որք ամենայայտնի սուտ են, ըստ որում Կոստանդինոսի Հայրապետը իրենց ձեռնադրութիւնն և դաւանանքը Պապերէն չստացան. Մեք կ'ըսենք թէ՝ առաջին Տիեզերական Ժողովոց գծած սահմաններուն մէջ՝ Հայաստան երբեք բաժին չունկաւ Հռոմայ եկեղեցւոյն, այլ Անկախ ճանչուեցաւ եկեղեցական տեսակետով. Մեք կ'ըսենք նաև թէ մեր եկեղեցւոյ հիմնադիրը եղան Ս. Թադէոս և Ս. Բարթուղիմէոս Առաքեալք, որոց ուղղակի յաջորդն եղաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ. Մեք կ'ըսենք թէ Քրիստոնէութեան այս առաջին դարուց մէջ Պապութիւնը չուներ տիեզերական տիրապետութեան արդի յաւակնութիւններն, որք Քաղկեդոնի Ժողովէն ետքն սկսան երեւիլ քիչ քիչ, և հետեւապէս, Դ. դարուն սկիզբներն Հռոմայ եկեղեցւոյն «հպատակելու» խնդիր չկար. Մեք կ'ըսենք նաեւ որ եթէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին իւր ձեռնադրութիւն կեսարիոյ յոյն Մետրապոլտէն առնլուն հակառակ Հայ եկեղեցին հըպատակ չդարձ յունական եկեղեցւոյն, նոր առաքելաշնորհ Հայրապետին ի Հռոմ ուղեւորութեամբ Հայ եկեղեցին Հռոմայ եկեղեցւոյն հպատակած չի կրնար լինել, և այլն, և այլն.

Այս կարգի փաստերու առջեւ անշուշտ յօդս կը ցնդին Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ի Հռոմ ուղեւորութենէն հանուած տարօրինակ եղրակացութիւնք. Բայց տեսնենք թէ ստոյգ են այդ ուղեւորութեան մասին զրուցուածները.

2. Քանի որ այս պատմութեան անբաժանելի մասը կը կազմէ Դաշանց Թուղթը, կ'ուզենք նախ և յառաջ զայն ի մէջ բերել. Բայց ա՛յնչափ ընդարձակ է որ Աբեւելի մէջ 900 տողէ աւելի կրնայ դրաւել. Հետաքրքիրը կրնան անոր ամբողջութիւնը գտնել Շահնազարեան կարապետ վարդապետին 1862ին հրատարակած Դաշանց Թղթոյ բնագրին և նիւթոյն անուն յոյժ հմտալից դրքոյկին մէջ, որ Լեւոն ԺԳի կոնդակաւ յուզուած արդի խընդրոյն նկատմամբ ամենամեծ կարեւորութիւն ունի(*). Դաշանց Թուղթ ըսուածն, որ իբր թէ Դ. դարուն մէջ Ագաթանգեղոսի պէս ոսկեղինիկ դրչէ մը ելեր է, ստորին դրաբարով յօրինուած ծաղրելի դրութիւն մ'է, յորում կը վրխտան թրքերէն, թաթարերէն, արաբերէն, պարսկերէն և մինչեւ իսկ ֆրանսերէն բառեր և Դ. դարուն ո՛չ նուազ անծանօթ ռամկաբանութիւններ. Եւ որ ծանրագոյնն է, կը վխտան պատմական խոշոր սխալներ, որոց վրայ գաղափար մը տալու համար, ի մէջ կը բերենք Շահնազարեան վարդապետին յօրինած հետեւեալ հակիրճ նկարագիրը.

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ԴԱՇԱՆՑ ԹՂԹՈՑՆ

«Այս կարծեցեալ Դաշնագիրը կ'սկսի նախ յոգնակի թուով, յանուն Ամենատուրբ Երրորդութեան, իբր կապակցական. քիչ մը վարը Եւսեբիոս պապը Սեղբեստրոս կոչեալ (որ դեռ չէր գտնուեր), Քրիստոսի արիւնը մեջտեղ տեղ կը վարէ, եւ հեթանոսութեան օրէնքը կհաստատէ, այսինքն զոյրելին սիրել եւ զատելին ատել. նոյնան տապանի չինութեան պատմութիւնը կընէ, Սագատան եւ Դելմատան Հռոմայեցւոց երկիր կդարձունէ, (որոց երբէք Հռոմայեցիք չտրեցին), զՏրդատ բոլոր Ասիոյ եւ տիեզերաց թագաւոր կկարդէ (որոր նշանաբեցն անդամ Պատմութեան մէջ չկայ), Դարբանդ Հռոմայեցւոց տակը կդնէ (որ Արաբա՛ց օրովը այս անունը առաւ, այսինքն Դաշանց Թուղթն իբր թէ Տրդատի հետ կնքող Կոստանտիանոսէն 350 տարի ետքը), Տրդատայ որդի Խոսրովը օտար ծիսով մը Կոստանտիանոսի որդւով կը պսակուի, Բեթհեղեմ քաղաքը և Կապպադովկիա Տրդատայ կոյս. Հոս յոգնակն եզակիի փոխուելովը, տեսիլք եւ յայտնութիւններ կպատմէ, (թերեւս Կոստանտիանոս յանկարծ մարգարէական հոգի առնելով), Արշակունեաց անկումը, Հայոց գերութիւնը կգուշակէ, անոնց փրկութիւն կը խոստանայ իր ժառանգներէն (որոնք հակառակը ըրին), Լուսաւորչի Հռոմ գոյութիւն հրաշքը կը պատմէ պատուելոց վերայ. Կապիտոլիոնի մէջ վիշապ մը կսպանէ Սեղբեստրոս, հատ մըն ալ Տրդատ կսպանէ մեղրերուի մը հետ (որ այն ատենը Հռոմ տեսնուած չէ), զոր և Կոստանտիանոսին իբրեւ թիւնահալած թիւրախէս կընծայէ. Կոստանտիանոս ալ Տրդատայ կպարգեւէ Երուսաղէմն Հելենէի ձեռամբ բերուած խաչախայտը (որ 10 տարի ետքը գտնուեցաւ). ապա Լուսաւորչի չարչարանաց պատմութիւնը կսկսի. Տրդատայ սիրահարութիւնը կը պատմէ Կոստանտիանոսի քեռ գստեր հետ. անոր խոզ դառնալը, բժշկուիլը, հատաւոր, Հայաստանի մեհենից քակտումը, դեւերու Կապպադովկիոյ ծովի հարաւակողմը Հայաստանէն փախչիլը, (երանի՜ թէ իր խելքի ցնդելն ալ հոս յիշէր), Վրաց հաւատալը, Տրդատայ ճօպանաձիգ մենամարտութիւնը, (որ Հռոմէն դառնալէ՝ նոյեայ եղաւ), Կոստանտիանոսի Դանուբ գետի ձախ կողմն ըրած կռիւը եւ հոն Լուսեղէն խաչ տեսնելը, (այս երեւումի Տիրեր գետի վրան և Հռոմայ մօտերը եղաւ), Կոստանտիանոսի զբրիստոնեայս հալածելը, անոր բորոտիլը, Սեղբեստրոսէն Լուսաւորչիլը, (որք ամենայայտնի սուտ են, ըստ որում Կոստանդինոսի Հայրապետը իրենց ձեռնադրութիւնն և դաւանանքը Պապերէն չստացան. Մեք կ'ըսենք թէ՝ առաջին Տիեզերական Ժողովոց գծած սահմաններուն մէջ՝ Հայաստան երբեք բաժին չունկաւ Հռոմայ եկեղեցւոյն, այլ Անկախ ճանչուեցաւ եկեղեցական տեսակետով. Մեք կ'ըսենք նաև թէ մեր եկեղեցւոյ հիմնադիրը եղան Ս. Թադէոս և Ս. Բարթուղիմէոս Առաքեալք, որոց ուղղակի յաջորդն եղաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ. Մեք կ'ըսենք թէ Քրիստոնէութեան այս առաջին դարուց մէջ Պապութիւնը չուներ տիեզերական տիրապետութեան արդի յաւակնութիւններն, որք Քաղկեդոնի Ժողովէն ետքն սկսան երեւիլ քիչ քիչ, և հետեւապէս, Դ. դարուն սկիզբներն Հռոմայ եկեղեցւոյն «հպատակելու» խնդիր չկար. Մեք կ'ըսենք նաեւ որ եթէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին իւր ձեռնադրութիւն կեսարիոյ յոյն Մետրապոլտէն առնլուն հակառակ Հայ եկեղեցին հըպատակ չդարձ յունական եկեղեցւոյն, նոր առաքելաշնորհ Հայրապետին ի Հռոմ ուղեւորութեամբ Հայ եկեղեցին Հռոմայ եկեղեցւոյն հպատակած չի կրնար լինել, և այլն, և այլն.

Այս կարգի փաստերու առջեւ անշուշտ յօդս կը ցնդին Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ի Հռոմ ուղեւորութենէն հանուած տարօրինակ եղրակացութիւնք. Բայց տեսնենք թէ ստոյգ են այդ ուղեւորութեան մասին զրուցուածները.

2. Քանի որ այս պատմութեան անբաժանելի մասը կը կազմէ Դաշանց Թուղթը, կ'ուզենք նախ և յառաջ զայն ի մէջ բերել. Բայց ա՛յնչափ ընդարձակ է որ Աբեւելի մէջ 900 տողէ աւելի կրնայ դրաւել. Հետաքրքիրը կրնան անոր ամբողջութիւնը գտնել Շահնազարեան կարապետ վարդապետին 1862ին հրատարակած Դաշանց Թղթոյ բնագրին և նիւթոյն անուն յոյժ հմտալից դրքոյկին մէջ, որ Լեւոն ԺԳի կոնդակաւ յուզուած արդի խընդրոյն նկատմամբ ամենամեծ կարեւորութիւն ունի(*). Դաշանց Թուղթ ըսուածն, որ իբր թէ Դ. դարուն մէջ Ագաթանգեղոսի պէս ոսկեղինիկ դրչէ մը ելեր է, ստորին դրաբարով յօրինուած ծաղրելի դրութիւն մ'է, յորում կը վրխտան թրքերէն, թաթարերէն, արաբերէն, պարսկերէն և մինչեւ իսկ ֆրանսերէն բառեր և Դ. դարուն ո՛չ նուազ անծանօթ ռամկաբանութիւններ. Եւ որ ծանրագոյնն է, կը վխտան պատմական խոշոր սխալներ, որոց վրայ գաղափար մը տալու համար, ի մէջ կը բերենք Շահնազարեան վարդապետին յօրինած հետեւեալ հակիրճ նկարագիրը.

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ԴԱՇԱՆՑ ԹՂԹՈՑՆ

«Այս կարծեցեալ Դաշնագիրը կ'սկսի նախ յոգնակի թուով, յանուն Ամենատուրբ Երրորդութեան, իբր կապակցական. քիչ մը վարը Եւսեբիոս պապը Սեղբեստրոս կոչեալ (որ դեռ չէր գտնուեր), Քրիստոսի արիւնը մեջտեղ տեղ կը վարէ, եւ հեթանոսութեան օրէնքը կհաստատէ, այսինքն զոյրելին սիրել եւ զատելին ատել. նոյնան տապանի չինութեան պատմութիւնը կընէ, Սագատան եւ Դելմատան Հռոմայեցւոց երկիր կդարձունէ, (որոց երբէք Հռոմայեցիք չտրեցին), զՏրդատ բոլոր Ասիոյ եւ տիեզերաց թագաւոր կկարդէ (որոր նշանաբեցն անդամ Պատմութեան մէջ չկայ), Դարբանդ Հռոմայեցւոց տակը կդնէ (որ Արաբա՛ց օրովը այս անունը առաւ, այսինքն Դաշանց Թուղթն իբր թէ Տրդատի հետ կնքող Կոստանտիանոսէն 350 տարի ետքը), Տրդատայ որդի Խոսրովը օտար ծիսով մը Կոստանտիանոսի որդւով կը պսակուի, Բեթհեղեմ քաղաքը և Կապպադովկիա Տրդատայ կոյս. Հոս յոգնակն եզակիի փոխուելովը, տեսիլք եւ յայտնութիւններ կպատմէ, (թերեւս Կոստանտիանոս յանկարծ մարգարէական հոգի առնելով), Արշակունեաց անկումը, Հայոց գերութիւնը կգուշակէ, անոնց փրկութիւն կը խոստանայ իր ժառանգներէն (որոնք հակառակը ըրին), Լուսաւորչի Հռոմ գոյութիւն հրաշքը կը պատմէ պատուելոց վերայ. Կապիտոլիոնի մէջ վիշապ մը կսպանէ Սեղբեստրոս, հատ մըն ալ Տրդատ կսպանէ մեղրերուի մը հետ (որ այն ատենը Հռոմ տեսնուած չէ), զոր և Կոստանտիանոսին իբրեւ թիւնահալած թիւրախէս կընծայէ. Կոստանտիանոս ալ Տրդատայ կպարգեւէ Երուսաղէմն Հելենէի ձեռամբ բերուած խաչախայտը (որ 10 տարի ետքը գտնուեցաւ). ապա Լուսաւորչի չարչարանաց պատմութիւնը կսկսի. Տրդատայ սիրահարութիւնը կը պատմէ Կոստանտիանոսի քեռ գստեր հետ. անոր խոզ դառնալը, բժշկուիլը, հատաւոր, Հայաստանի մեհենից քակտումը, դեւերու Կապպադովկիոյ ծովի հարաւակողմը Հայաստանէն փախչիլը, (երանի՜ թէ իր խելքի ցնդելն ալ հոս յիշէր), Վրաց հաւատալը, Տրդատայ ճօպանաձիգ մենամարտութիւնը, (որ Հռոմէն դառնալէ՝ նոյեայ եղաւ), Կոստանտիանոսի Դանուբ գետի ձախ կողմն ըրած կռիւը եւ հոն Լուսեղէն խաչ տեսնելը, (այս երեւումի Տիրեր գետի վրան և Հռոմայ մօտերը եղաւ), Կոստանտիանոսի զբրիստոնեայս հալածելը, անոր բորոտիլը, Սեղբեստրոսէն Լուսաւորչիլը, (որք ամենայայտնի սուտ են, ըստ որում Կոստանդինոսի Հայրապետը իրենց ձեռնադրութիւնն և դաւանանքը Պապերէն չստացան. Մեք կ'ըսենք թէ՝ առաջին Տիեզերական Ժողովոց գծած սահմաններուն մէջ՝ Հայաստան երբեք բաժին չունկաւ Հռոմայ եկեղեցւոյն, այլ Անկախ ճանչուեցաւ եկեղեցական տեսակետով. Մեք կ'ըսենք նաև թէ մեր եկեղեցւոյ հիմնադիրը եղան Ս. Թադէոս և Ս. Բարթուղիմէոս Առաքեալք, որոց ուղղակի յաջորդն եղաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ. Մեք կ'ըսենք թէ Քրիստոնէութեան այս առաջին դարուց մէջ Պապութիւնը չուներ տիեզերական տիրապետութեան արդի յաւակնութիւններն, որք Քաղկեդոնի Ժողովէն ետքն սկսան երեւիլ քիչ քիչ, և հետեւապէս, Դ. դարուն սկիզբներն Հռոմայ եկեղեցւոյն «հպատակելու» խնդիր չկար. Մեք կ'ըսենք նաեւ որ եթէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին իւր ձեռնադրութիւն կեսարիոյ յոյն Մետրապոլտէն առնլուն հակառակ Հայ եկեղեցին հըպատակ չդարձ յունական եկեղեցւոյն, նոր առաքելաշնորհ Հայրապետին ի Հռոմ ուղեւորութեամբ Հայ եկեղեցին Հռոմայ եկեղեցւոյն հպատակած չի կրնար լինել, և այլն, և այլն.

Այս կարգի փաստերու առջեւ անշուշտ յօդս կը ցնդին Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ի Հռոմ ուղեւորութենէն հանուած տարօրինակ եղրակացութիւնք. Բայց տեսնենք թէ ստոյգ են այդ ուղեւորութեան մասին զրուցուածները.

2. Քանի որ այս պատմութեան անբաժանելի մասը կը կազմէ Դաշանց Թուղթը, կ'ուզենք նախ և յառաջ զայն ի մէջ բերել. Բայց ա՛յնչափ ընդարձակ է որ Աբեւելի մէջ 900 տողէ աւելի կրնայ դրաւել. Հետաքրքիրը կրնան անոր ամբողջութիւնը գտնել Շահնազարեան կարապետ վարդապետին 1862ին հրատարակած Դաշանց Թղթոյ բնագրին և նիւթոյն անուն յոյժ հմտալից դրքոյկին մէջ, որ Լեւոն ԺԳի կոնդակաւ յուզուած արդի խընդրոյն նկատմամբ ամենամեծ կարեւորութիւն ունի(*). Դաշանց Թուղթ ըսուածն, որ իբր թէ Դ. դարուն մէջ Ագաթանգեղոսի պէս ոսկեղինիկ դրչէ մը ելեր է, ստորին դրաբարով յօրինուած ծաղրելի դրութիւն մ'է, յորում կը վրխտան թրքերէն, թաթարերէն, արաբերէն, պարսկերէն և մինչեւ իսկ ֆրանսերէն բառեր և Դ. դարուն ո՛չ նուազ անծանօթ ռամկաբանութիւններ.

տանտիանոս Եւսեբիոս եպիսկոպոսէն միրոսուեցաւ Նիկոմիդիա իր մեռնելու ատենը), գլխադիրը կիլիկատակէ (այսինքն խարամ. այս տուրքը այն ատենը դեռ չկար, ու Մահմետականց գիւտ է, 400 տարի ետքը)։ Լուսաւորիչը, արդէն Պարիարքք ըլլալով, եւ ի կեսարիա ձեռնադրեալ, նորէն Սեղբեստրոսէն Պարտէզ կը ձեռնադրուի (որոյ նմանը դեռ քրիստոնէութեան մէջ տեսնուած չէ)։ Կ'ըսէ որ անոր յաջորդները իրենց եպիսկոպոսներէն ձեռնադրուին։ (ասոր հակառակ Հայոց կաթողիկոսները անկէ ետեւ երկար ատեն կեսարիա գնացին ձեռնադրութիւն առնելու համար, ինչպէս ամէն Հայ գիտէ)։ Լուսաւորիչը Սեղբեստրոսի ելեւէջներուն կարգուելի եւ հրամանատու երուսաղէմայ, Անտիոքայ և Աղեքսանդրիոյ Պարիարքաց (այս ալ հակառակ պատմութեան եկեղեցւոյ), Լուսաւորչին անտեղի տղայական գովութիւններ կայ։ Կոստանդիանոսին Սերբիկ կը ծառայեն։ Սեղբեստրոս Լուսաւորչին կայ Բրիստոսի ֆակիր և Պետրոս Պետրոս առաքելոց երկու յեռանիները (թէեւ երկուքն ալ Հռոմ կը մնան դեռ)։ պարգեւներ կ'ուղարկէ Վարազայ վանքին, (որ դեռ չմնուած չէը)։ Ս. Յակոբայ վանքը Հայոց կայ, (որ Խաչիկներու ատենը Հայոց անցաւ)։ Սեղբեստրոս Լուսաւորչին կապելոյ և արձակելոյ կարողութիւն կայ, (զոր 20 տարի յառաջ ստացեր էր ի Կեսարիա Ս. Դէոնդէն) ևայլն, ևայլն, ևայլն։»

(Տե՛ս ԴԱՇՆՆԵ ԹՂԹՈՑ ԲՆՆՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ՀԵՐԲՈՒՄԸ, էջ 11—31։)

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Հռոմ, 28 օգոստ.—Իտալեան նաւատորմին գաղտնի հրահանգներով անծանօթ տեղ մը զրկուիլը շատ մը մեկնութեանց առիթ կուտայ։ Ամենէն հաւանական բացատրութիւնը սա է թէ կ'ուզուի զգուշական դիրք մը բռնել ֆրանսական նաւատորմին ինչ ինչ պատահական գործողութեանց դէմ։ Աւելորդ զգուշութիւն մ'է այս։ Խօսք կայ վերստին թէ նոր զօրք պիտի զրկուի յԱֆրիկէ։ բայց պաշտօնական որոշում չկայ դեռ։

—Փարիզ, 29 օգոստ.— Ֆրանսական լրագիրը կը ծանուցանեն թէ Պ. Կոպլէի վերջին պատասխանն առ Պ. Քրիսիի այնպէս խմբագրուած է որ խնդիրն երկուստեք սպառած կրնայ համարուիլ։ Իտալեան դահլիճը պատասխանելու պատճառ չպիտի ունենայ անշուշտ։

—Վիեննայէ կը հեռագրուի թէ Սոֆիայի սերպ գործակալ Պ. Տանչիչ այս պահուս կը բանակցի Ֆերտինանտ Իշխանին սերպ կառավարութեան կողմէ ճանաչման վրայ։

—Վիեննա, 28 օգոստ.— Աւստրեան բանակին մեծ ռազմախրձերն սկսան։ Զօրքերը խիստ կարճ միջոցի մէջ բանդեցին և չնեցին նաւային կամուրջ մը Դանուբի վրայ, մերձ ի Քրեսպուրկ։

—Վիեննա, 28 օգոստ.— Վիեննայի իտալեան դեսպան Պ. Նիկրայի անակնկալ ելն եղանակաւ յիտալիա ուղեւորութիւնը մեծ զարմանք պատճառեց։ Կ'ըսուի թէ իտալեան նախարարութեան մէջ փոփոխմունք պիտի լինին։ Պ. Քրիսպի որոշեր է թողուլ արտաքին գործոց նախարարութիւնն, եւ նախարարապետութեան հետ միայն ներքին գործոց նախարարութիւնը պահել։ Պ. Նիկրա, որ չափաւոր բնաւորութիւնն և դիւանագիտական տոկորոյթք ծանօթ են, արտաքին գործոց նախարար պիտի լինի եղեր։

—Տեպ՝ իւր օգոստ. 29 թուով կը հրատարակէ իւր Լոնտոնի թղթակցին հետեւեալ հետաքրքրաշարժ հեռագիրը։

«Թէեւ անգլ. կառավարութեան կարծիքը ներկայացնող Լոնտոնեան թերթեր խիստ դատապարտ մ'ըրին Ֆրանսայի նկատմամբ Պ. Քրիսիի բռնած ընթացքին վրայ, բայց ապահով կրնաք լինել թէ Անգլիոյ և Իտալիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը կնքուած է մէկ քանի ամիս առաջ, ինչպէս այն ժամանակ յիշեցին եւրոպական լրագիրք։ Արժանահաւատ աղբիւրէ կ'իմանամ թէ իտալեանգլիական համաձայնութեան գլխաւոր տրամադրութիւնը սոնք են.—Իտալիա խոստացած է Անգլիոյ տրամադրութեան ներքեւ դնել 60,000 զօրք, երբ Անգլիա պէտք ունենայ միջամտութիւն մ'ընել յԱրեւելս։ Ի փոխարէն Անգլիա խոստացած է Իտալիոյ եղերքը պաշտպանել եթէ Իտալիա պատերազմի բռնուի Ֆրանսայի հետ։ Բայց դեռ որոշապէս յայտնի չեն այն պարագայք ուր Անգլիա պէտք պիտի ունենայ միջամտել յԱրեւելս։»

—Մարիա, 26 օգոստ.—Երկէ Քրիստինէ Խնամակալ Թագուհին, զօրավարներու և սպաներու փայլուն խմբով մը շրջապատեալ, կատարեց նորակերտ հզօր բերդի մը նաւակատիքը, զոր չորս տարիէ հետէ զինուորական ճարտարագէտք կը զբաղէին շինել Սան Մարքոս լերան վրայ, ի մէջ Սան-Սեպաստիէնի և ֆրանսական սահմանագլխին։ Այս գիրքը զինուորական ամենամեծ կարեւորութիւն ունի. որովհետեւ բացարձակապէս կ'ապահովէ զինուորական պաշտպանութիւնն Ֆիրենեան լերանց այն միակ կէտին ուստից օտար բանակ մը կրնայ արշաւել յՍպանիա։

—Այս աւուր Սուլթանդպաւ առնուած թուի մէջ (31 օգոստ.) հետեւեալը կը կարդանք. «Ընճիդ է այս առաւօտեան լրագրոյ մը այն լուրն որուն նայելով Գերմանիա ծանուցագիր մը զրկեր է մեր արտաքին գործոց նախարարին, բողոքելով ֆրանսական Գերմանաց անապահով կացութեան դէմ, խելագար մը կողմէ գերմանական դեսպանատան պաշտօնէի մը գէմ եղած փորձին առթիւ։ Պ. Կոպլէ երէկ, չորեքշաբթի աւուր դեսպանական ընդունելութեան առթիւ, այս իրողութեան վրայ դիպուածական կերպով մը խօսակցեցաւ գերմանական զօրագլխէն հետ։»

—Պերլին, 30 օգոստ.— Երէկ շատ խօսուեցաւ ծանր անհամաձայնութեանց վրայ որք իբր թէ ծագեր են Վիլհելմ կայսեր և Պիզմարք Իշխանի միջեւ։ Սակարանին մէջ պահ մը տարածեցաւ նոյն իսկ Պիզմարք Իշխանի հրաժարման զրոյցն։ Ակներեւ է թէ այս չափազանցեալ զրոյցներու պատճառ տուած է Պիզմարք Իշխանին առեւտրական նախարարութենէն հրաժարելու դիտաւորութիւնն, այն նախարարութենէն զոր ստանձնած էր տասն տարի յառաջ, երբ ձեռնարկեց օտար պարանոց վրայ ծանր մաքսեր դնելով գերմանական արտադրութիւնները պաշտպանել։

—Ռոֆիչ, 29 օգոստ.— Պուլկար կառավարութիւնն ամենամեծ խստութեամբ կը պատուհասէ աւազակութիւնը։ Վերջին տասն աւազակներ ի կախաղան հանուեցան։ Զգ. Պ. Պինտէր և Լէնտէր լեռը տանող հրոսախմբին մէկ անդամն համարձակած լինելով Սոֆիայի մէկ զօրանոցն երթալ՝ ենթասպայ մը տեսնելու, ձերբակալեցաւ և իւր վրայ գտնուեցաւ փրկանքի դուսարէն 200 ոսկի։

—Կ. Պոլիս, 28 օգոստ.— Մասուալի խնդրոյն վրայ Բ. Դրան շրջաբերականին պատասխանելով, Պ. Բարնոբի յայտարարեց թէ Աւստրիա, շահ չունենալով ի Մասուա, և բարեկամական յարաբերութիւններ տածելով Իտալիոյ հետ, առարկութիւն չի յարուցաներ աւստրեան հպատակաց իտալեան իրաւասութեան ներքեւ դրուելուն։ Պիզմարք Իշխան պատասխանեց թէ Գերմանիա, առանց իրաւանց խնդրին ի քին առնելու, կը զգուշանայ արդեւք յարուցանելէ իտալեան գործողութեան դէմ։ Բայց Պ. Պ. Պիզմարք և Բարնոբի Բ. Դրան յիշեցուցին երեք Տէրութեանց համաձայնութիւնն, որպէս զի Գերմանիա չպնդէ իւր յարուցած խնդրոյն վրայ։ Պ. Կոպլէ պատասխանեց թէ Ֆրանսա լիովին համաձայն է Բ. Դրան։ Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Իտալիոյ պատասխանները դեռ չհասան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս ծանուցած էինք, Պատրիարքական Տեղապահ Դեր. Տ. Սիմէոն Աբգեպիսկոպոս Սէֆէրեան, Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ կայս. պալատն երթալով՝ յաւնուն ազգին շնորհաւորական և երախտագիտական ուղերձ մը մատուցած էր։ Սոյն ուղերձն Վեհ. Սուլթանին մատուցուելով՝ արժանի եղած է Ն. Կ. Վեհափառութեան բարձր հաճութեան և գոհունակութեանն, և ըստ Իրատէի Ն. Վեհափառութեան՝ կայս. պալատն առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյա փաշա յատուկ գրութիւն մ'ուղղելով առ Դեր. Տեղապահ Սրբազանն, հաղորդած է Ն. Վեհափառութեան սոյն գոհունակութիւնն։

Աւասիկ Վսեմ. Սիւրէյա փաշայի գրութիւնն, և յաւնուն Ազգին մատուցեալ ուղերձն։

—

ԵՐԼՏԶԳ ՍԵՐԱՅԻ ՀԻՒՄԱՅԻՒՆԻՆ ՊԱՇ ՊԻԹԱՊԷԳ ՏԱՅԵՐԷՍԻ

Տէրէ Սաարէ Էրմենէ Պարբէկէլէի Գայէմգամը Բարիզէն— Էֆէնտի հաշէրեւլէրէն։

Ձիւլիւսի միլամին մէնուսի Հաղրէթը Խալֆէթբէնահիլէ մուսատքի օլան բուզի ֆիրուզնն թէպրիքինի հավի թագտիմ գըլնան արիղէլերի մանդուրը Ալի, վէ թէպրիքեաթը մարուզէ՝ միճիպի մահզուզիլէթը սէնիյէի ճէնապը Փատիշահի պուլրուլմաղա, պա Իրատէի սէնիյէի Միւլիւքեանէ թէպլիղ ութէպշիրը բէյիֆիլէթէ միւպատերէթ գըլմաը էֆէնտիմ։

Նէր քեսթիպլի Հաղրէթը Շեհրիեարի

ՍԻՒՐԷՅԱ

Ֆի 23 զիլհիճճէ սէնէ 1305
վէ ֆի 19 աղօսթոս սէնէ 1304

* * *

ՕՐԻՆԱԿ ՈՒՂԵՐՁԻ

Շէվքէթլու Փաշիշահզրմզ էֆէնտիմիզ Հաղրէթլէրի պու կիւն՝ թահթը ալի պարթը Օսմանլըյ չէրէֆի վուգու պուլան ճիւլիւսի մէյմանին մէնուսի Թաճարիլէրի ռուզ ֆիրուզնէ միւսատքի օլան եէվմի մէսուտ աբը քի մին զայրի խաթիճլաղ Գայիսիաղամը Պաթրիքի պուլունադըմ էրմէնի միլլէթի գուլլարը տարի ֆիրթի տատաղաթ վէ ուպուտիյէթլէրի հասէպի իւէ պիլճիմլէ թէպպայի սատրգայի Փատիշահիլէրի իւէ պէրտպէր քէտարի սիրուբ մէ հուպուր իւէ թէզայիւտի էեամը էօմր ու իգպալը Հաղրէթի Թահտարիլէրի էտիյէլի իսայրիյէտինի պու միւնասիպէթէ տահի եատ ու թէքրար, վէ քէսպի միւպահաթ մէ իֆիթիխար իսէրլէր։

Շէվքէթլու Փաշիշահզրմզ,

Ուտմանիէթպայի Շահանէլէրինին բէգիֆան վէ սատաէթի հալլերի վէ մէմալիքի մահրուսայի Շէհինշահլէրինին մանուրլէթի, վէ ուլում վէ մէարիֆին թէմամիյմ վէ ինթիշարը վէ սէնայի վէ թիճարէթին թէվսուսու վէ թէրաքգիսի, վէ թրտաք վէ մեսալիրին թէմամիյէ վէ ինշաաը խուսուսպարնա էտուալի նա մէսպուգ սուլթանէ հէմիշէ մէպզուլ պուլունան պունճա էլիֆի վէ հիմէմաթը ճէլիլէյի Շահանէլէրի եար ու աղեաբը միսէքսայիւր իյլէմիշ օլուսուս միսիլլու պիզ ճիլմէնի թէպպայի Շէհինշահիլէրինի մինէթմար վէ միսէքէքքիր իյլէմիշ սիր։ Իշիմէ էրմէնի թէպպայի Միւլիւքեանէլէրի տանան հէր հալ ու զամանէ էլիֆի վէ ինայաթը Սէնիյէլէրինէ վէ հիմայէ վէ սահայէթի մահսուսէյի ճէլիլէլէրինէն մէսէքսայիմ վէ միսէքէֆիյատ օլմագատա օլուպ թէշէքքիր վէ մահմէտթինէն քիւլիէն ամիզ պուլունմուշէր, վէ պու եօլտա էլիֆաը Սէնիյէնէ վէ հիմա է վէ սահայէթին ճէլիլէյէ մահսար օլմուշ օլատա գլարը՝ Հագգ թէպա Հաղրէթլէրինին մահզա ինայէթի բէպպանիյէսի ատարրնան օլատուզունու պիլմէքտէ տիրլէր։

Հէյման Բարպիմիզ թէպա վէ թէգատատա Հաղրէթլէրի մէրհէմէթ պի մինէթիմիզ մէլինիմէթ ալէմ մէ պայիսի քեսֆիքէյի իսէմ Շէվքէթլու Գուսարէթլու քէմալը Մէրհամէթլու Փաշիշահզրմզ էֆէնտիմիզ Հաղրէթլէրինի տանեա տուրատագա սէրիր շէվքէթմէսիրի Սաթթանաթը Սէնիյէլէրինէ պէր գարար պուլյուրան ամին։

Երուսաղեմայ Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան ընկերակցութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի, շաբաթ առաւօտ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ապարանքը գնաց ի Դուրուչէշմէ և տեսակցեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ։

Եկեղեցական չորս երեսփոխանաց երեքին ընտրութիւնն, որ համեմատականի մնացած էր, տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ օր ի Պատրիարքարան։

Թառն Ժողովն ինիստ պիտի գումարի յառաջիկայ հինգշաբթի ժամին ի խորհրդարան Ղալաթիոյ։

3

Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, ուրբաթ գիշեր Թագուհի Գափեան Որբանոցը չթողապէս լուսազարդեալ էր։ Հիմնադիր-Տնօրինուհւոյն Սրբուհի մայրապետին կարգադրութեամբ, հրաճաղութիւնները եղան, եւ սանուհիք Վեհ. Սուլթանին բարեմասնութիւնները գրուատող երգեր երգեցին, ընդունելութիւնք եղան, եւ հիւրերը այժմանպէս մեծարեցան ի պատիւ այն բարերաստիկ օրուան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ

Բաղէշի Նահանգին մէջթուպճի անուանուեցաւ Հալէպի մէջթուպճի Բէրդէվ պէյ։

Հալէպի մէջթուպճի անուանուեցաւ Բաղէշի մէջթուպճի Նազըմ պէյ։

Եէնիքազարի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Տուրաճի Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ Սատրդ էֆէնտի և նմա յաջորդեց Եէնիքազարի ընդհանուր դատախազի օգնական Մահմուտ Հիլմի էֆէնտի։

Պէնկազի դաւառին Տրէնէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Թալիֆի նախկին հրամանատար Հաճի Ահմէտ Շէվգը էֆէնտի։

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ մաքսատան ժողովոյ անդամ և միանդամայն Պոլսոյ մաքսատան մթերանոցներու շինութեան յանձնաժողովոյ անդամ Մուսթաֆա պէյի։

Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ օտար ապրանաց մաքսատան տնօրէն և նոյն յանձնաժողովոյ անդամ Պէհճէդ պէյի և տեղական մաքսոյ տնօրէնի օգնական Ֆոսդաքի պէյի։

Օսմանիյէի ականակուռ պատուանշան տրուեցաւ մաքսային վերատեսուչ Իտիպ էֆէնտիի։

Զորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ մաքսատան կից մթերանոցներու շինութեան երկրաչափ Պ. Վալորիի։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ երկաթեղինաց ճարտարապետ Փորթուգալեան Ցովհաննէս էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ֆրանսացի բժիշկ եւ գրագէտ Պ. Տիւվալի։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ պատրաստուած օրինաց ծրագիրն՝ ի մասին երկրագործական դրամատան մը հաստատման, վաւերացած է կայս. Իրատէով։

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԴԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Եւրոպական տերութեանց բով գրուեցաւ Օսմանեան դեսպանը Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ ընդունելութիւններ և լուսավառութիւններ կատարեր և չքեղ հացկերոյթներ տուեր են։

Եւրոպական և ասիական դաւառներէ հասած հեռագիրքը եւս կը ծանուցանեն թէ Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձը մեծ հանդիսիւ և ազգաբորութեամբ տօնուեր է ամէն կողմ։

ՄԵԿՆՈՒՄՆ ԷՏԻՄՊԸՐԳԻ ԴՈՒՔՍԻՆ

Էտիմպըրկի Դուքսն երէկ ժամ 4ին մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Սբբուրդ շոգենաւով։

Ն. Ա. Բարձրութիւնը մեկնելէ առաջ Վեհ. Սուլթանին ներկայացաւ և Ն. Վեհափառութեան կողմէ իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար շնորհակալութիւն յայտնելով իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

Դուքսն լիտոյ պաշտօնական կառքերով և ընկերակցութեամբ Արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշայի, անգլիական դեսպան Սըր Ռ. Հուադի արարողապետ Միւնիր փաշայի, Թիկնապահ Ահմէտ փաշայի, Խարճիրլի, արարողապետի օգնական Ղալիպ պէյի և Թիկնապահ Օսման պէյի՝ Տոլմա Պաղչէյի ծովեզրն իջաւ և անտի շոգեմակոյկներով Սբբուրդ շոգենաւը գնաց։ Արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշա և այլք մինչեւ շոգենաւ երթալով ողջերթ մաղթեցին Դուքսին։ իսկ Միւնիր փաշա և Ահմէտ փաշա մինչեւ Բիւյիւք Զէքմէճէյի բացերն ուղեկցեցան Ն. Բարձրութեան և անտի իւրաքանչիւրն շոգենաւով, որ Սբբուրդի կը հետեւէր, կ. Պոլիս վերադարձան։

Սբբուրդի մեկնելու պահուն օսմանեան պահակ շոգենաւը դրօշակներով զարդարուեցաւ և իւր մեծ կայմին վրայ անգլիական դրօշակը պարզելով թնդանօթի բան-մէկ հարուածներ արձակեց։

* * *

Անգլիոյ թագուհին հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնած է առ Վեհ. Սուլթան՝ Ն. Վեհափառութեան կողմէ իւր որդւոյն, Էտիմպըրկի Դուքսին եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԵԼԱԼԵՏՏԻՆ ԷՖԷՆՏԻԻ

Կայսերազուն իշխան Բարձր. Մահմուտ Ճելալէտտին էֆէնտիի յուղարկաւորութիւնը շաբաթ օրը կատարուեցաւ մեծ հանդիսիւ։

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ յուղարկաւորութեան ծախքը վճարուեցաւ կայս. անձնական Դանձէն և յուղարկաւորութեան հանդիսին Ն. Վեհափառութեան փեսայ ու Թիկնապահ Մեհմէտ փաշա և երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ։

Մարմինն Սկիւտարէն յատուկ շոգեմակոյկով Սիրքէճի փոխադրուեցաւ և ամփոփուեցաւ Եէնի Ճամիի կից յատուկ դամբարանի մը մէջ։ Ցուղարկաւորութեան առջեւէն կ'ընթանային զինուորներ, ժանտարմաներ, Բ. Դրան գաւմաններ, թաղապետութեան պաշտօնեայք, կայս. թիկնապահներ, չէյխեր և այլք։ Դագաղը կը տարուէր ձեռքի վրայ։ Ցուղարկաւորութեան ներկայ էին նաև Ներքինապետ Շէրէֆէտտին աղա, Էվգաֆի նախարար Մուսթաֆա փաշա, Պոլսոյ կեդրոնական հրամանատար Արիֆի փաշա, Բաղաքապետ Մաղհար փաշա, ոստիկանութեան նախարար Բեամիլ պէյ, Բերայի կառավարիչ Արիֆի պէյ, կայսերազուն իշխանք, պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարք և այլք։

Ցուղարկաւորութենէն լետոյ դրամական նուէրներ բաշխուեցան աղքատաց։

* * *

Բոլոր Նախարարք երեկ կայս. պալատ երթալով իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւատիքը մատուցին առ Վեհ. Սուլթան որ մեծապէս զգածեալ էր Իւր հօրեղբօրորդւոյն այս դառնագէտ կորուստէն։

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Ինչպէս յայտնի է, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ յանձնաժողով մը կազմուած է ընդ Նախագահութեամբ Հասան Ֆէհմի փաշայի եւ անդամակցութեամբ Բաֆի փաշայի, Ֆէրիդ Մուղաֆֆէր փաշայի, Ֆէրիդ Բիզա փաշայի եւ Ֆէրիդ Նէճիպ փաշայի։ Այս յանձնաժողով, որոյ պաշտօնն է քննել Ասիոյ երկաթուղեաց շինութեան առթիւ ներկայացեալ ծրագրերն, այսօր վաղը իւր առաջին նիստը պիտի կազմէ ի կայս. պալատ։

ԿՐԷՏԷ

Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է Կրէտէի ընդհանուր ժողովոյ կողմէ պատրաստուած ոստիկանաց յատուկ օրինաց ծրագիրը, ներկայ տարւոյ եղմատացոյցն և կղզւոյն կալուածական տրոց նկատմամբ պատրաստուած օրինական ծրագիրն։

Նախարարաց Խորհուրդը քննած է այն հրահանգը զոր Կրէտէի ընդհանուր ժողովը պատրաստած էր հարցաքննութեանց միջոցին սուտ վկայութիւն տուողներու յատուկ պատժոյն նկատմամբ և Վեհ. Սուլթանին մատուցած է զայն ի վաւերացումն։

—Կրէտէի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Գանտիաի կառավարիչ Պէհճեդ փաշա հրաժարեր է իւր պաշտօնէն։

ՍԻՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔ

Յայտնի է թէ Սիւէզի ջրանցքի պայմանագիրը վերջնապէս վաւերացած չէ տակաւին։ Արդ, կ'իմանանք թէ Պ. Քրիսպի վերջին ծանուցագրոյն վրայ որ կամայական կերպիւ կը մեկնէր այդ պայմանագրոյ 10դ յօդուածը, կայս. կառավարութիւնն որոշեր է առաջարկել Ֆրանսայի և Անգլիոյ՝ բարեփոխել յիշեալ յօդուածն, աւելցունելով որ բաղադրութիւն մը յորում կ'ըսուի թէ կարմիր ծովու եղերաց հողերը մասն կը կազմեն օսմանեան երկրին եւ թէ նախ և առաջ Խեդիվը պարտականութիւն ունի հսկել անոնց պաշտպանութեան վրայ, պահպանելով Թուրքիոյ վերհսկողական իրաւունքները։ Ֆրանսա յայտարարած լինելով արդէն թէ բոլորովին համամիտ է Բ. Դրան տեսութեանց ի մասին այդ յօդուածին, անտարակոյս ո'ր և է առարկութիւն չպիտի յարուցանէ կայս. կառավարութեան առաջարկութիւնն ընդունելու մասին։ Իսկ անգլ. նախարարութեան կարծիքն յայտնի չէ տակաւին։ Ստոյգ աղբիւրէ կը հաւատեն մեզ սակայն թէ անգլ. կառավարութիւնն ինչ ինչ դիտողութիւններ ուղղեր է ի Հռոմ, այն մեկնութեանց համար զորս Պ. Քրիսպի պաշտօնապէս տուած էր 10դ յօդուածին։ (Ստամբուլ)

ՅՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Սոֆիայէն կը գրեն թէ ի մատոյ նախնական քննութեանց պիտի ձեռնարկուի 200 քիլոմէտր երկաթուղւոյ մը շինութեան համար որ Բազկրատէն սկսելով, Դրնովայէն պիտի անցնի և Եէնի-Զաղարա պիտի յանգի։ Այս կերպով Վառնա—Ռուսճուքի գիծը պիտի միացուի Սոֆիա—Կ. Պոլսոյ գծին հետ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐՈՒԵՍՏՔ

Վիէննայէն կը գրեն թէ քաղաքապետութիւնն յիշատակագիր մը մատուցանելով առեւտրական Նախարարին, առաջարկեր է առեւտրական բանակցութեանց վերսկսիլ Ռումանիոյ հետ, ինչպէս նաեւ առեւտրական դաշնագիր մը կնքել Թուրքիոյ հետ։ ապա թէ ոչ, աւստրիական ճարտարարուեստք, որք արդէն իսկ սպառնալեաց ներքեւ են արդի կացութեան պատճառաւ, անկման պիտի մատնուին ընդ փոյթ։

ՈՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Ռուսերէն Լրագրէն քաղուած)

Շաբաթուս դարձեալ գործ չեղաւ արմտեաց վրայ։ Կակուղ ցորենին համար միայն բացառութիւն կայ, ուստից 20,000 բիւլէ հասնելով ամբողջովին վաճառեցան։ պատրաստ բնաւ չկայ։ Բարեբաղդաբար արմտեաց վրայ տիրող այս անգործութիւնն առաջ եկած է սա պարագային թէ նախորդ եօթնեկի վերջը պատրաստ արմտիք չէր գտնուեր մեր հրապարակին վրայ, ի բաց առեալ դարին ուստից 30,000 բիւլէ կար։ Միւս կողմէ, շաբաթուս մէջ ուրիշ ոչ ի և է արմտիք հասած չլինելով, դործառնութիւնք բնականաբար ընդհատուեցան։ Կակուղ ցորենին և կիրբա ցորենին գներն այս կացութեան ազդեցութիւնը կրեցին և քիչ գլուխ մէկ զրուշի բարձրացում մ'ունեցան։ Ալիւրի ժամանումն եւս զգալի նուազում մը ունեցած է։ Շաբաթուս մէջ 1000 պարկ միայն հասաւ և վաճառեցաւ 3000 բիւրէ։ Ժամանման եւ վաճառմանց միջեւ այս 2000 պարկի տարբերութիւնը բնականաբար պակսեցուցած է պատրաստ ալիւրի քանակութիւնն որ 1500 պարկէ այժմ։ Այդ պատրաստի անբաւականութիւնը նմանապէս ազդեցութիւն ունեցած է գընոց վրայ որք պարկ գլուխ 5 զրուշ բարձրացած են։

Գալով արտածելի նիւթոց, բաւական բանուկ գործեր եղան ափիոնի վրայ, ուստից 60 մտուկ Պալըքէսիր, Պէյ Բազար, Զիլէ, Թոգատ և Նալը խան վաճառեցան օրան 118 էն 140 զրուշի։ Հակառակ անկման նշաններուն որք կ'երեւին ժամանակէ մ'ի վեր, գընները բաւական բռնուած են և չեն ենթարկուիր այն ազդեցութեանց զորս շահադէտք կ'ուզեն յառաջ բերել անոնց վրայ։ Կապերտի վրայ բաղդատաբար բաւական գործեր եղան. 120 կտոր Դայապաղ Նամազի վաճառեցան, հատը 21 ֆրանքի. նմանապէս ուրիշ վաճառումներ ալ եղան պարսկական կապերտներու վրայ, Թիֆդիկի վրայ գործերը միշտ վնաս կը պատճառեն։ Շաբաթուս դարձեալ 300 հակ Թիֆդիկի վաճառեցան աննպաստ պայմաններով։ Լոնտոնի մէջ գները 11 ½ էն 12 ½ բէնս են։ Զմիւռնիոյ մէջ բաւական գործեր կը լինին խոզկաղինիներու վրայ։ Շաբթուս մէջ քանի մը հազար կենդինար վաճառեցաւ անոնցմէ, օտար երկրաց համար։ Խաչխաչի հունտի առեւտուրը նմանապէս բանուկ է ի Զմիւռնիա, և ասոնցմէ 200,000 օխաէ աւելի վաճառեցան սովորական գներով։ Խաղողի և Թուղի առեւտուրը գոհացուցիչ վիճակ մ'ունին ի Զմիւռնիա։ Գներն հաստատ են և մեծ քանակութեամբ չմիչ վաճառեցաւ շաբթուս մէջ Եւրոպա ղրկուելու համար։ Թէ՛ խոզակի և թէ՛ մեստաքի հրապարակը կայուն է և արտադրման կեդրոններէն նպաստաւոր լուրեր չեն առնուիր։ Բուրդի հրապարակն եւս հանդարտ է։

ԺԱՄԱՆՄՈՒՆՔ ԵՒ ՄԵԿՆՈՒՄՈՒՆՔ

Զէթինէի օսմանեան նախորդ դեսպան Միրլիվա ճէվատ փաշա երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց և ուղղակի կայս. պալատ գնաց։

—Այս առաւօտ Վառնայի շոգենաւով մայրաքաղաքս ժամանեցին Բարլրզու Պէլճիական դեսպանատան երկու քարտուղարք Պ. Ռոպէր Քօլէնս տը Ֆոնդրնէ և դերակոս Ոֆիրանչէ։

—Շաբաթ օրը իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Սելանիկի արքունի կաուսածոց տնօրէն Մեծ. Գրիգոր էֆէնտի Բաշալեան որ իբր երեք շաբաթէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր։

—Շաբաթ օրը մայրաքաղաքէս մեկնեցան Լոնտոնի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Իրֆան էֆէնտի՝ ի Լոնտոն, Սեբաստիոյ նախկին Աթա էֆէնտի՝ ի Սեբաստիա և Քարբերդի Նահանգին Պէշէնի գաւառակին գայմագամ Օսման Ֆէհմի էֆէնտի յիւր պաշտօնատեղին։

Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսը շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

—Վառաբեկ ատենի պատժական ճիւղին անդամներէն Իպրահիմ պէյ, որ Քարբերդի դատական գործերը քննելու համար այդ քաղաքը կը գրտնուի, իւր քննութեանց արդիւնքը տեղեկագրով մը մատուցած է Դատական Նախարարութեան։

—Սաաէր կ'իմանայ թէ Բ. Դրան և Պուլկարական կառավարութեան միջև կարգադրութիւն մը պիտի լինի դասալիք զինուորաց ձերբակալման եւ յանձնման համար, որովհետեւ այս կարգադրութիւն ցարդ գոյութիւն չունենալով այլեւայլ անտեղութեանց առիթ կուտար։

—Կայս. հրամանաւ կայս. թիկնապահ գնդապետ Իզզէթ պէյ, թոռ Ֆուատ փաշայի, այսօրերս Բարիզ պիտի ուղեւորի ներկայ գտնուելու համար ֆրանսական բանակին տարեկան մեծ մարզանաց։

—Եալովայէն եկող ուղեւորք կը պատմեն թէ, տեղւոյն ջերմուկներն որք կայս. անձնական Դանձուն ստացուածքն են, այս ուրբաթ օր ընդհանուր տօնախմբութեան մը կեդրոն դարձած էին Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ կատարուած հանդիսից պատճառաւ։ Ջերմուկներու տնօրէն Յակոբ էֆէնտի Բէօսիրճեան յոյժ շքեղ կերպիւ լուսազարդեր է անդ գտնուած շէնքերն և հրախաղութիւններ կատարել տուեր է։ Ջերմուկներն ու շրջակայքը գտնուող ամէն ազգի անձինք մասնակցեր են հանդիսին և սեղան մը տրուեր է որուն վրայ եռանդագին բաժակներ պարպուեր են Վեհ. Սուլթանին կենաց։ Բէօսիրճեան էֆէնտի յոյժ լաւ տնօրիներ է ամէն ինչ և ընդհանուրին շնորհակալեաց արժանացեր է։

—Թղթատարական խնդրոյն առթիւ Բ. Դրան և աւստրիական դեսպանատան միջեւ կատարուած բանակցութեանց մէջ որոշուեր է երկու կողման պատուիրակներէ յանձնաժողով մը կազմել։ Սոյն յանձնաժողովն այսօրուընէ սկսեալ ի նիստ պիտի գումարի ի Բ. Դուռն։

—Մրլեկէ վարժարանի անցեալ տարւոյ շրջանաւարտներէն Ասաֆ էֆէնտի Պրուսայի կուսակալին տրամադրութեան ներքեւ պաշտօնի մը կոչուած է։

—Կայս. հրամանաւ Բէյիս իլլիւլմա Նէճիպ Մոլլա էֆէնտիի ամսաթոշակը

—Մավէրեան գինագործարանին կողմէ մինչեւ ցարդ կայս. կառավարութեան յանձնուած հրացանայ թիւն է 10,500։

—Ֆրանսական Հանրապետութեան նախագահը Պաուլոյ Էկզէնոն պատուանշանին ասպետութեան աստիճանը նուիրեր է Եանեաի Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Բօդասքիի, արտօնելով զնա, իր իսկ խնդրանաց վրայ, հանգստեան կոչուիլ։

—Ցունաստանի նախորդ նախարարապետ Պ. Տէլիեանի, որպ մոյրաքաղաքս գալը ծանուցած էինք, օգափոխութեան համար միայն ճանապարհորդելուն պատճառաւ, դուրս չելաւ չոգենաւէն ուր բազմաթիւ անձինք գնացին ողջունել զինքը։ Պ. Տէլիեանի երէկ մեկնեցաւ Կ. Պոլսէն։

—Պոլսոյ մաքսատանց քիմիագէտ-քննիչքէ Տր. Իպրահիմ Լաթֆի պէյ և Տիրքա պէյ հրաժարական տուած են։

—Պ. Լըպէի դրամատան սենեկապահներէն Սեբաստացի Գրիգոր շաբաթ օրը նաւակով Վառնայի թղթատար շոգենաւին քով գնացած էր դրամատան նամակները յանձնելու համար, երբ շոգենաւն սկսաւ ճամբայ ելնել եւ անիւը նաւակին զարնելով ընկրկեց զայն։ Նաւահանգստի վերատեսչութեան պաշտօնեայք անմիջապէս օգնութեան փութալով ազատեցին թէ՛ Գրիգորն եւ թէ նաւավարը։

—Անցեալ օր Թոփխանէի մեծ պղտոյտէն սարշաւ անցնող կառք մը ութ տարեկան թուրք տղայ մը տապալեց։ Տղան ծանրապէս վիրաւորուած լինելով հիւանդանոց փոխադրուեցաւ. իսկ կառապանը ձերբակալուեցաւ։

—Նախընթաց օր Գանլըճայի ծովեզերքն անցնող թուրք կին մը, ուրքը սահելով, ծովն ինկաւ։ Անդ գտնուող թաղապետութեան պաշտօնեայ մը օգնութեան հասնելով ազատեց զնա։

—Էրտէկի շրջակայ Գոնիա գիւղին մէջ իւր տան առջեւ խաղացող Թադէոս անուն տղայ մը գաղշ հոտ մը կ'զգայ և իմաց կուտայ իւր ծնողաց որք դրացեայց հետ խուզարկութիւններ կատարելով քիչ մը հեռուն նորածին մանկան մը դիակը կը գտնեն։ Ոստիկանութիւնը տեղեկանալով քննութեան կը ձեռնարկէ և նոյն գիւղացի կնոջ մը վրայ կասկածելով կը ձերբակալէ զնա, վասն զի գիւղացիք գիտէին թէ այս կին յղի էր և ոչ ոք տեղեկութիւն ունէր թէ երբ ծնած է իւր զաւակը։ Կինը հարցաքննութեան ենթարկուելով կը խոստովանի թէ ապօրէն յարաբերութենէ մը զաւակ մ'ունեցած և սպաննելով այգիի մը մէջ թաղած էր զայն, թէ տան շունը մէկ քանի անգամ այդին երթալով մանկան դիակն հանած և տանը դրան առջեւ բերած լինելով, այս կերպիւ իւր ոճիրն երեւան ելած էր։ Ոստիկանութիւնը կը ձերբակալէ կնոջ մեղակիցն որ Բանայոդ անուն նպարավաճառ մ'է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 1 սեպտ.

Նախարարապետ Պ. Թիւլէ ատենաբանութիւն մ'ընելով ի Հիէռ, հաստատեց թէ Ֆրանսայի աշխարհակալութիւնը խաղաղական է. յարեց թէ Հանրապետութիւնը չը վախնար ոչ իւր արտաքին թշնամիներէն, ոչ ներքին թշնամիներէն։

Այսօր տօնուեցաւ Պ. Շըվռէօլի ծննդեան 102րդ տարեդարձը։ Պ. Շըվռէօլի առողջութիւնը լաւ է միշտ։

Մատրիտ, 1 սեպտ.

Թանձէրէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, Մարոքքի զօրքեր նուաստեր են Ազլասի ապստամբ ցեղերը։

Հռոմ, 1 սեպտ.

Ուժգնդրդոյ թաւաւորը կ'այցելէ Ռոմանի գաւառն, ուր ջերմ ընդունելութիւն կը գտնէ։

Պերլին, 1 սեպտ.

Վիլհէլմ կայսրն այս առաւօտ աչքէ անցուց արքունի պտղատան զօրաց հանդէսն, ի ներկայութեան Շուէտի թագաւորին և Ցունաստանի գահաժառանգ իշխանին։ Ցընծագին ցոյցեր եղան։

Վիէննա, 2 սեպտ.

Աւստրիոյ կայսրն երէկ այցելութիւն տուաւ Ռուսոյ կայսրուհւոյն ի Կոմնէնէն։ Զարուհին երեկոյին մեկնեցաւ Կոմնէնէէն։

Բեռլսպուրգ, 2 սեպտ.

Իտալիոյ դեսպանն իւր տարեկան արձակուրդն ստանալով, երկու ամսուան համար մեկնեցաւ։

Զարը վերադարձաւ ի Բեռլսպուրգ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 22 օգոստոս

Օսմանեան Բնակութիւն

		Գահեկան
Երկէ երեկոյ գոց. (Միաց. Մ. Ցերի		16 17
Գորտային գոցուածքին վերջը	»	16 17
Երայի մէջ	»	— —
Առաւօտեան բացուածքաւ	»	16 17
Բարձրագոյն գին	»	16 17
Նուազագոյն »	»	16 17
Կէս օրին	»	16 17

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 1 Սեպտեմբեր Ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քանսոլիտ	99	3/8
Օսման. » Ցերի Դ. բացուածաւ	14	13/16
» » » գոցուածաւ	14	7/8
» » » Ա.	24	1/4
» » » Բ.	15	
» » » Գ.	14	3/4
Օթոման 1871	86	3/4
Փոխառութիւն 1877	97	1/4
Պանք Օթոման	10	7/8
Ռուսական փոխառ. 1873	98	1/4
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիքէ)	85	
» առանձին (բրիվիլէժիէ)	102	3/4
Տարբա Սանիէ	80	
Ֆօմմենթալ (փոխառ. Բօշիլա)	102	
Հունգարական պարտատոմսերի 4 %	—	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25	60

Վիէննա, 1 Սեպտեմբեր Ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123
Օսմանեան երկաթուղի	20

Բարիզ, 1 Սեպտեմբեր Ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	105	60
» » 3 %	83	95
Օսմանեան բանքայիսէ Սէրի Դ. բացուածաւ	15	7 1/2
» » » գոցուածաւ	15	5
» » » Բ.	—	—
» » » Գ.	15	
Օսմանեան երկաթուղի	41	50
» Լեժիի բանքիէսէրք	510	
Պանք Օթոման	528	75
Գրէքի Լիմէն	615	
» Ֆինանսիէ	1358	75
Բամենեան Լիոնի	1307	50
Սուէզի ջրանցք	2205	
Ռուսական 5 % 1877 թ.	102	1/8
Խաղալիք Ռանթի	96	90
Ֆրանսական Ռատա թղթի	74	1/4
Եգիպտական միացեալ	431	25
Բրնոբրնեի թիւրք	—	—
Հելլենական 5 %	382	50
Զէք Լոնտրայի վրայ	25	39

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 7 օգոստ.

Անցեալ ամսոյն 9 թուականաւ Աբէ-Էլէի 1365 թիւ թերթին մէջ կարդացի այս տեղն յուլիս 9 թուով գրուած տեղեկութեանց քաղուածքը, եւ որովհետեւ Պ. տեղեկատուն առանց խղճի հանգարտութեան, մի միայն զայրութիւն և կամ անձնական նպատակի մը առաջնորդուած գրած է նոյն անհիմն լուրերու կարգն, ուստի կը փութամ յանուն ճշմարտութեան ըսել թէ.

Ա. Ժառանգաւորաց վարժարանն, որպ նպատակն է ըստ իւր կարողութեան պատրաստել, արդէն իւր նպատակին հասած է և միարանութիւնը օր ըստ օրէ կը վայելէ նորա պտուղներն. ուրեմն ոչ երբէք անօգուտ եղած են ծախսերը, վասն զի վանուց կառավարութիւնը հոգ կը տանի ամեն կերպիւ արդիւնաւորել զայն և ասոր համար ոչինչ խնայած է օրինաւոր ուսուցիչներ ունենալու. նոյն իսկ վանքին 45000 ոսկւոյ անտանելի բեռին տակ ճնշուած ատեն, և վերջապէս պարծ անօք կարելի է ըսել թէ չատ լաւ դիրք մ'ունի վարժարանը, որուն բարւոք վիճակն և ազդին մատուցած ծառայութիւնը բոլոր ճանապարհորդք եւ ուխտաւորք տեսած և վկայած են։

Բ. Տպարանի մասին, բոլորովին սխալ և թշնամական է ըսել թէ տպուած գրոց շահը բաղդատմամբ մեծագուարար ծախուց, գոհացուցիչ չէ։ Եթէ մի եւ նոյն խօսքն ասկէ 15 տարի առաջ ըսուէր, թերեւս մի հիմ ունենար, որովհետեւ իրրեւ նորահաստատ գործարան, կրնար օգուտի տեղ դնաս կրել։ բայց այժմ ընդհակառակն, տպարանի ծախսերը փոքրագուարար են. տեսչութեան հսկողութիւնը աւելի լաւագոյն և խիստ է և ունի միայն 4 բանուոր եւ տարեկան ծախուց կրկինը զուտ չակ մը կ'ընծայէ վանուց

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳ. ՈՍԿԻ 1,000,000 — **"ՓԻՆԻՔՍ"** — Հիմնեալ ի Լընտրն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգ. ոսկւոյ դրամարն զոր յարգ վճարած է հրդեհի ենթարկուածներուն։

1799

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սոսրագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

ԻԼԱՆ

ՊԱՂՊ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Նըսքը սիյահ վէ նըսքը պէյազ եէրլի իմալէ վագթա իբի պին քիլօ պէհէրի օն սէքիզ ղուրուշ։

Ցապաղխանէլէրտէ միւսթամէլ ֆըրանըզ եաղը իւչ պին քիլօ պէհէրի օն իքի ղուրուշ։

Պէյբօզ տապաղխանէ վէ գալէվրանխանէնի իչուն միւպայեա օլունճագ պալատէ մուհարբէր իքի գալէմ էշեա ֆիյաթը մուրագդամալէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ աղօսթօսը բումինին եիրմի իքինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գաբարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ եիրմի իւչինճի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ օլանարը մագամը սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաքրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

18 աղօսթօս 1888 — 2019
Նօ. 33 — 3—3

ՕՍՄ. ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի Օսմ. Հանր. Պարտուց Միացեալ և Արձանագրեալ արժէքղթոց տեարց թէ Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչութեան օգոստ. 29ի ազգին համաձայն, կէս առ հարիւր (1/2 %) տոկոս մը պիտի վճարուի իրենց արժէքղթոց անուանական արժէքին վրայ։

Առ այս 1883 սեպտեմբեր 1/13 էն ըսկսեալ պարտին իրենց Արձանագրեալ արժէքղթոց թիւ 13 և Միացեալ արժէքղթոց թիւ 10 կտրոնները թուական Պարտքոներուն հետ ներկայացնել Օսմ. կայս. Պանքային գրասենեկաց ի Պոլիս, Թարաքճըլար, ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի, առաւօտեան ժամ տասնէն մինչեւ ժամ 2 (Ը. Ե.)։

Ի փոխարէն վերոյշնչեալ կտրոններուն, պիտի յանձնուի իրենց պատուիրագիր մը որով տասն օր յետոյ պիտի կրնան գանձել իրենց ինկած տոկոսները։

Կ. Պոլիս, 30 օգոստոս 1888

1535 — 2—6

ԹՐԱՄՈՒԷԻՑ ԸՆԿ. ՊՈԼՍՈՅ

Կ. Պոլսոյ Թրամուէյից ընկերութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ իւր արկղ ներկայացուած են Ընկերութեան 20 բաժիններոց 5 արժէտոմս, որք կը կրեն արդէն ջնջուած բաժիններու թիւեր, իրենց յառաջադոյն գլխավարէն յետոյ։ Ոստիկանութիւնը գրուած է արժէտոմսերն և քննութիւն բացած է։ Հասարակութիւնը պատահական ո և է դէպքէ զերծ պահելու համար, Ընկերութիւնն իրեն տրամադրութեան տակ կը պահէ մինչեւ այսօր վճարեալ և ջնջուած բաժիններու ցուցակը։

Ընդ. Տնօրէն
2—2 — 1728 — Ա. ԹՐԻՒԼԻ

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԻՏԱԼԻԱՆԸ ԷԹՖԱԼ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
(Թրքերու քաղաքաց համար)

ԱՐՏՕՆԱԼ ՄԷԱՐԻՖԷՆ ԵՒ Ա.ԶԳ. ԿԵՂՐ. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻՆ

*Այս գիրքը զոր պատրաստած է Սմբատ էֆ. Դաւիթեան, կը բաղկանայ երկաք մասէ։ Ա. մասն որ հրատարակուած է Աբեւելքի տըպարանէն, յատկացուած է թրքաբարբառ գաւառաց հայ մանկուցն ուսուցանել հայերէն լեզուն ասոյնմաքար և թրքերուցոյց եղանակաւ. անոնք որ առիթ ունեցած են դասախօսել այդ գաւառաց մէջ, քաջ գիտեն թէ քանի՛ դժուարին է ուսուցանել հայ լեզուն անո՛ր որ բնաւ չի գիտեր ա՛յն հասկնա և գրել։ այս գիրքը պիտի դիւրացնէ թէ՛ ուսանողին և թէ՛ ուսուցչին գործը։ Թրքաբարբառ գաւառաց հայ վարժարանաց տեսչութեանց մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի սոյն գրքին վրայ։ Գինն է Պոլսոյ համար 3 և գաւառաց հաւառաց համար 4 ղրուշ։ Շատ գնողաց գովացուցիչ զեղջ կըլլայ։ հասոյթին արդիւնքը յատկացեալ է Աֆիոն Գարահիսարի ազգ. վարժարանին։ կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Զարեհ էֆ. Թորոսեանի գրատունը Պոլիս Մաքսի կարգ Թիւ 46, և Աֆիոն Գարահիսար Սահակեան վարժարանը։

Բ. և Գ. մասերը պատրաստ ըլլալով քիչ օրէն պիտի հրատարակուին։ 1871 — 3—9

Տրատնատէր — Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

Յ. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կ'ընդունին ամեն տեսակ արտածութեան եւ ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին շահաւէտ կերպով եւ նպաստաւոր պայմաններով։ Հասցէ O. Séropian & Cie Marseille։ Հեռագրոց համար, Séropian Marseille։

1834

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԲՈՒԺՈՒՄՆ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՆՈՐԱՀՆԱՐ ԴԵՂԱՀԱՏ ԵՒ ԲՈՄԱՏ

ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ ԴԵՂԱԴՐՈՒ ՖԷԼԻՔՍ ԹԷՐԶՄԱՆԵԱՆԷ

Վաւերացեալ Արքունի Բժշկական Ճեմարանէն

Ցեռ բազմամեայ գործածութեան ստուգուած է թէ այս անզուգական դեղերը միմիայն զարման են մորթի հիւանդութեանց։ Բծաւոր և դեղնահատոյց փոխադարձ գործածութիւնը հիմնովին կը բուժէ խոցը դալլաթ, մաճաղլ, թեւերուն տակ, յօդուածներուն վրայ և մարմնոյն այլ մասանց վրայ պատահած եռքը և ընդհանուր առմամբ արեան ապականութենէ ծագումն առած ո և է ախտ, ի բաց առեալ գաղղիական ախտը։ Հմուտ եւ անուանի բժիշկք մեծաւոր գործածութեամբ հաստատեցին անմիջական ազդեցութիւնն եւ արքունի բժշկական կամաւոր զայս ի նը-կատ առնելով արտօնեց վաճառումն մասնաւոր հրամանագրաւ։

Կը վաճառի Պապը Ասի ճատտէսի։ Պարսից դեսպանատան կից Ֆէլիքս Թէրզմանեանի դեղատունը։ Կեդրոնատեղին է ի Պաշէճ Դարբ Դասապան Լ.Ֆ. դեղագիտից մթերանոցն և ի Կալատա Վ.ոյվոստայի զիմացը Լ.Ֆ.քալի դեղարանն ինչպէս նաև ամեն գլխաւոր դեղարաններն։

1833 — 25—26

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՈՂԴ

Կը զգուշացնենք հասարակութիւնը չ։ գնել այն տուփերն որք կարմիր թանաքով մը յատուկ սորագրութիւնը չեն կրեր, որ ոչնչիսիք կեղծ են։ Դեղատանեաց ոչինչ է 20 գաշեկան աքծաթ, իսկ Բօմատին գինն է 10 գաշեկան արծաթ։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԲՐԻԼԱՅԸՆԱ

Մոտային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Պ. Վ. Ալիթոյ, Ուրիոյ խան Պաշէճ-դարբ Գալաթա։ կամ Գալաթիա Մերթէքեանի փողոց Իզզէթ բէյա խան թիւ 6։

686

ԵԱՎՄԱՏՈՒՇ

Ի ՊԱՅԾԱՂ ՀԱՍՈՒՆ

ՖԻՆԱՆՃԻԱԼԱԲ ԵՕԳՈՒՇՈՒՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենայր որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ,

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականաց եւ ԱՑՑԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցուրդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըար-Եօղուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տուփաքը, պայուսակ, գրապանակ եւ նման։

736

ՌԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Մէնչեսթրի և Օտեսայի Գլխ. Գանձատուն

Անուանք	Թանց	Նաւատոմար
Այա Սոֆիա	3,000	Գեղեցիկ
Աբարա	2,500	Գոճաբ
Ադրանիա	2,500	Գրուիքշանք
Լանգենիա	2,500	Ռուիքշանք
Թասմանիա	3,500	Մարշ
Բասմանիա	2,800	Յոթբրեթիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանդուրժութիւն կը տրուին ողորմելոց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ

1536 — Գործակալք

ՕՍՏԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ՌԱՖԻ. ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Բէյրութ գլխ. կանոնաւորապէս քանոյ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաֆում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անթալիա որ օգոստոս 22ին Մարսիլիայէն և օգոստոս 29 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնդէլիա որ պիտի մեկնի սեպտ. 3ին։

Ուղղեալ և տրուած ապրանքներ

Նաւագնչեալ, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՆԻՈՓԼ ՐԷՓՐԻ,
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէմ
Մոմճանէ փողոց, Թիւ 12

1606

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ և Մէնչեսթրի գլխ. քանոյ ընթացք

Անուանք	Թանց	Անուանք	Թանց
Քանդիա	4200	Պիրկոս	3000
Էրոս	4000	Օսարիս	80 0
Օսմանիի	4000	Նէրթիս	3000
Սեռոգրիս	3250	Բերա	3000
Իրա	3250	Լօգիս	800
Մակասար	3250	Ոլինա	800
Մարիոթիս	3250	Սիրիզ	700

Օսարիս շոգենաւը, նաւապետ Իսդրդարոյ ամսոյս 18/30ին Լիվերբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
ՈՒԻԹՕԼ խան
ՀԷՅՄՍ ՍՈՍ և ԸՆԿ
1191 — 31, Հէյմս Սթրիթ, Լիվերբուլ

ROWLANDS' TOILET

ԵԶԱԿԱՆ

ապրանքներ, որոց հանքային և վնասակար նիւթերէ զերծ լինելն ապացուցուած է

Rowlands' Macassar Oil

աւագոյն դարմանն է հերոց աճման համար և հիանալի ածուխ մը կուտայ անոնց։

Rowlands' Kalydor

կակղիչ եւ մեղմիչ կաթ երեսի համար, կը ջնջէ ամեն տեսակ բիծերը, փշրիկները, եւ մորթը կակուղ ու փափուկ կ'ընէ։

Rowlands' odontio, ակռայ մաքրելու համար. ակռայները կ'սպիտակցնէ եւ կ'արգելու փտումը։ Ամեն լաւ դեղավաճառաց եւ հոտավաճառաց քով հարցուցէք Rowlands' ապրանքները, 20, Հաղգրն Կարտրն, Լոնտոն, եւ զգուշացէք ածանագին կեղծերէն որք վնասակար եւ ապարդիւն են։

Կ. Պոլսոյ մէջ գործակատարք են Պ. Պ. Քանդուք եղբարք, Բրիտանական դեղարան։

1507 — 17—26

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱՅԳՈՒԻԶ ՁՕՐԱՅՈՒՅԺՔ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազգու կազդուրիչ զոր պարտն գործածել Ապաքինողներ, Դեղերը, կանայք, տարաբախտ Տղաներն և ամեն փափուկ անձինք։

Բոլոր ցաւեալ Մկանանց և Զըզային ու Ոսկրային զրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄԱՍԻ ՀԻԻԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու գեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Պատմաքսի ամեն ցաւերու, Փորցաւութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, Եղն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զղային ուժգնութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաշուք կեղծիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. Վիալ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ — 1997

Միակ գործակալք Լենինկայացուցիչք ի Կ. Պոլիս ԷՅՈՒԱՏՍՈ և ԱԼԳԻՐԴԻ Պերէթէթ խան, Գալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Գալաթիա Պէյօղլու Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարաստան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս չրջազգեստներ, քօսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ զուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիէն, Իտալիէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով զրուի։

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոստադրութեան ծախքը։

1180

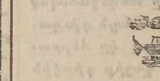

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՄԸ

ՕՕԱՆՑ ՆԱԼՈՊԱՍ Ա.ՑՅԵԼԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մեքենոցներն Ի ԶԱՀԱԹԻԱ, Եիւքսէք Գալտրրբ,

120

Քարաքէօյի ապրիբրին դէմ, Ի ԲԵՐԱ, կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամեն տեղ՝ Սինկէրի կարի մեքենային վերոգրեալ միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԳԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
(Շաբաթական) — 1761

ՅՈՐՔՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱԿ

[illegible] Լէյլանտ [illegible]
Ի. Արեւելից [illegible]

Անուանք	Թանց	Անուանք	Թանց
Ալեքսիան	2500	Ֆամիլեան	3700
Ալիպասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Ադամանդեան	2500	Ֆլաուեան	3700
Ամերիկեան	2500	Իվէրնիան	3500
Ադրիատիան	3700	Կլիտիան	3500
Գամարեան	5000	Իոգրեան	3500
Գուլիպեան	5000	Լեոպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրգեան	2500
Սարդինեան	2200	Լիսպան	800
Տուրայ	700	Օլտրա	700
Նիգրէզեան	3700	Բերլին	3800
Նաստիան	3700	Վալենսիան	6800
Նավարինեան	3700	Վիրջինեան	6800

Ֆլամինեան շոգենաւը, նաւապետ Ալեքսանդր Լիվերբուլէն ընդհանուր վաճառով սեպտեմբեր 4ին աստ կ'սպասուի։

Բերլին շոգենաւը, նաւապետ Մաք Քոնէլ 0 սեպտեմբեր 31ին ուրբաթ օրը աստ կ'սպասուի և ի մասոյ Լիվերբուլոյ համար պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամեն գիտութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել

ԵՑՅԻԱՐՑ ԼԱՅՈՆԳԻՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Գալաթիա։

Կաւատներք, Գարեանք Նրէա, Լէյանա և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներ։

Կ. Պոլիս, Էսատաբատ Լաֆոնդէն։
Զմիւռնիա, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մալտա, Ա. Քամիլերի։
Ներա, Ս. Վօքօդ օղուլ Որդի և ընկ.
Զմիւռնիա, Ֆ. Ուիդոլ և ընկ. — 1896

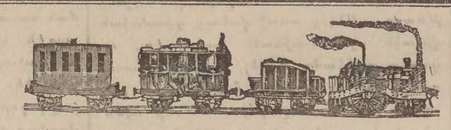

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻՋԻԿ—ՋԷՔՄԷՋԷ

Սկսեալ ի 14 Օգոստոս (Ն. Տ.) 1888, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻՋԻԿ—ՋԷՔՄԷՋԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	4	52	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	2
	Առաւօտ																	
Կ. Պոլիս	6 33	7 —	7 55	8 31	9 20	9 50	10 45	11 15	1 10	2 35	3 45	4 35	5 5	5 20	6 4	6 34	7 10	8 15
Դուա—գաբու	6 42	7 14	8 10	8 40	9 29	9 59	10 54	11 24	1 19	2 44	3 54	4 44	5 14	5 29	6 13	6 43	7 19	...
Եէնի—գաբու	6 46	...	8 14	8 44	9 33	10 3	10 58	11 28	1 23	2 48	3 58	4 48	5 18	...	6 17	6 47	7 23	...
Տարլա փաշա	...	...	...	...	...	...	—	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 52	...	8 20	8 50	9 39	10 9	11 4	11 34	1 29	2 54	4 4	4 54	5 24	...	6 23	6 53	7 29	...
Եէտի—գուլէ	6 57	7 27	8 25	8 55	9 44	10 14	11 9	11 39	1 33	2 59	4 9	4 59	5 27	5 38	6 28	6 56	7 35	...
Պագրիճիւղ	7 9	7 50	8 36	9 7	9 55	10 26	11 20	11 51	1 45	3 10	4 21	5 11	...	5 50	6 40	...	7 47	8 41
Ա.յ Մեհեմմէտ	7 18	8 3	...	9 16	...	10 35	—	12 2	1 54	...	4 30	5 20	...	5 59	6 49	...	7 57	...
Քիւչիւք Զէք	...	8 13	...	...	...	...	—	12 10	...	...	...	...	...	...	...	8 5	...	...

ՔԻԻՋԻԿ—ՋԷՔՄԷՋԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	3	5	1	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	51
	Առաւօտ									Իրիկուն								
Քիւչիւք Զէք	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	1 27	...	...	...	...	...	...	6 54	...
Ա.յ Մեհեմմէտ	6 30	7	...	8 2	...	9 20	...	10 45	...	1 36	2 35	...	4 35	...	5 41	6 4	...	7 7
Պագրիճիւղ	6 40	7 10	7 51	8 11	8 41	9 30	10	10 55	11 25	1 46	2 45	3 55	4 45	...	5 51	6 14	...	7 22
Եէտի—գուլէ	6 55	7 24	...	8 25	8 55	9 44	10 14	11 9	11 39	1 58	2 59	4 9	4 59	5 42	6 3	6 28	7 4	7 39
Սամաթիա	6 59	7 28	...	8 29	8 59	9 48	10 18	11 13	11 43	2 2	3 3	4 13	5 3	5 46	...	6 32	7 8	...
Տարլա փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	7 5	7 34	...	8 35	9 5	9 54	10 24	11 19	11 49	2 8	3 9	4 19	5 9	5 52	...	6 38	7 14	...
Դուա—գաբու	7 9	7 38	...	8 39	9 9	9 58	10 28	11 23	11 53	2 12	3 13	4 23	5 13	5 56	6 12	6 42	7 18	7 51
Կ. Պոլիս	7 17	7 46	8 15	8 47	9 17	10	6 10	36	11 31	12 1	2 20	3 21	4 31	5 20	6 4	6 20	6 50	7 26

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքսի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջև բանոյ կառախմբոց մէջ մ'ալ կ'ընդունուին։ Գիծ 1 և 2 կառախմբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախմբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վագոններ։

576